

NĂM THỨ HAI - SỐ 332

MÔI SỐ MỘT CẤT

Nº 1/86

SUNDAY 11 OCTOBER 1923

TRẦN-BẮT-NGHĨA	
TỔNG-LÝ	
Giá bán nhứt trình	
AN-HÀ	
Trọn năm.....	5400
Sáu tháng.....	3 00
Giá bán riêng nhứt	
trình L'APPEL	
Trọn năm.....	6400
Sáu tháng.....	4 00
Giá bán chung hai bồn	
Trọn năm.....	10400
Sáu tháng.....	6 00

AN-HÀ-BÁO

MỖI TUẦN XUẤT BẢN NGÀY THỨ NĂM
EDITION EN QUỐC-NGỮ ĐE L'APPEL

◆ Organe d'Informations Agricoles, Commerciales et Industrielles ◆

NHÀ BÁO Ở TẠI BƯỚNG — Boulevard Delanoë — CANTHO

BÁO THỦ TÀI NGUYÊN

Muốn tăng-thành hội tương-tế
Phái chủ-trọng nghĩa hiệp-quản

Trong số trước tôi muốn giải quyết cái vấn-dề "Đảo-thủ tài-nguyên" mà tôi lại trung ba đều khiêm-khuyết của người mình làm cho gay-trở sự bướu tôi chốn lợi-quyền như vậy, thi lừa hổ như tôi đã viết lại để rồi mà chờ! Nhưng không, tôi đã tiêm được một cái tư-tưởng mới-mẻ về vấn-dề ấy, làm cho khỏi sự gay-trở gì, mà người mình nếu cương được theo đó thi có thể bướu tôi chốn lợi-quyền mà thâu thuỷ vào tay.

Tôi đã nói theo đầu bài "muốn tăng thành hội tương-tế, phái chủ trọng nghĩa hiệp-quản". Khi mở lời ra, tôi lại nói về nông-nghiệp xứ ta, thi các ngài trông vào cũng có là rõ: tôi có ý châm nom bàn về hội nông-nghiệp tương-tế trong xứ ta, và cái nghĩa hiệp-quản của những hội nông-tế ấy, có có biến với nó? Tôi đang giải quyết đây chăng?

Hội nông-nghiệp tương-tế nghĩa là gì? là bối gi?

Ai ai cũng rõ hội nông-nghiệp tương-tế là một hội ích lợi cho nhà-nông, nhà nông cùng nhà nông giúp đỡ nhau; đậu tư-hỗn, đồng cỏ-phân mà lập hội, thi mà mọi người trong hội đã biết cách hép quẩn rỗi. Trong Nam-kỳ nhiều thà đã có lập thành hội ấy, mà nghe lại rõ mò-phát đạt lắm— Mà sự phát đạt đây là chỉ nhớ cho vay đất σ, như vậy thi có khác nào như kẽ cho vay mà thâu lợi cho hội chưa át lam được đâu gi gọi là nông-nghiệp tương-tế, bảo tồn quyền lợi? Bà đê xướng cái chủ-ng nghĩa của hội là nông-nghiệp tương-tế, mà lúa gạo của nhà nông bị kiêu-cư đoạt lợi, hội nông-nghiệp tương-tế lại cứ diem-nhieu coi họ kiêu-cư họ thâu lợi của người mìn, cho người mìn phải nghèo, phải đem bần-khoán, ruộng vườn đều thê chung cho hội, mà vay bạc, bồi tiền, mà hội coi mòn bắng lồng lâm— Như vậy thi hội ấy có ích cho nhà nông?— But kiêu-cư thâu đoạt mòi lợi lúa gạo của nhà nông mãi nhà-nông nghĩa phải di vay hỏi của hội mãi, rồi phải suy ngã; mà nhà nông suy ngã thi hội nông-nghiệp phải ra thê náo? Nếu hội chi chuyên có một nghĩa cho vay đất σ mà thâu lợi thi hội cần chi phải để xướng ra bốn chữ "Nông-nghiệp tương-tế" đặt "Aonam tiều ngan-hàng" (Petite banque des Annamites) thi bay hơi.— Theo trí tôi tưởng đây thi hội cần phải châm nom về cái nguồn lợi lúa gạo của nhà nông cho khỏi bay hơi, kiêu-cư thâu đoạt. Muốn châm nom và đều ấy thi hội nên chủ-trọng nghĩa hiệp

quản mới đăng— Tôi nói như vậy thi át có người đáp rằng: "hội nông-nghiệp đã chủ-trọng nghĩa hiệp-quản mà lập thành hội rồi còn bao gi nữa" nếu có ai đáp như vậy thi tôi xin thưa rằng: Không phải hiệp-quản như thế mà là thành một hội nông-nghiệp tương-tế lớn lao hiệp theo cái vấn-dề Bảo-thủ tài-nguyên của xứ ta được đâu? Tôi muốn cho hội nông-nghiệp tương-tế ta hiệp quản như hội Bắc-kỳ Công-Thương Đông-nghiệp vậy.

Hội nông-nghiệp tương-tế ta phải lập thành một hội chính tại Saigon còn mấy hội & các tỉnh thi cũng đồ y như vậy; nhưng cũ kêu là chi-hội công-nghiệp tương-tế thôi. Hiện nay nhiều linh dâng có hội nông-nghiệp tương-tế rồi, súng có võng roi, vây cần yếu còn lo lập một hội chính tại Saigon— Tôi xin nói là đây là một hội nông-nghiệp tương-tế thì mới có thể bao thủ tài lợi trong xứ ta mới được— Vậy linh nào chưa có hội nông-nghiệp thi người thòi ấy lo lập đi, mà càng cũ kêu là chi-hội nông-nghiệp. Chức việc của chi-hội nào thi cũng đê y chi-hội này không cầu phải đổi chọ, tiền bạc cũa chi-hội nào thi cũng đê y cho chi-hội này, nhưng chi-hội ấy cần phải cho hội chính biết việc xuất phát của mình ra thê cáo trong mỗi tháng.

Tại hội chính, nghĩa là tại Saigon thi hội phải lập một cái nhà máy xay gạo sám ghe chài và tàu dòng ghe chài. Tiền bao tốn này có lẽ hội chính không đủ sức làm, nên mời một chi-hội cần phải xuất mọi số tiền cho hội chính dù xây dựng các cuộc to tác ấy. Còn về phần chi-hội, thi mỗi chi-hội ở mỗi linh phải lập cái thành để chứa lúa gạo— Hội viên trong hội buộc phải bán lúa cho hội. Hội lại cho người di mua lúa khắp nơi để về thành mà vựa— Hội chính cho ghe chài thay phiên xuống các linh mà chờ lúa vựa của các chi-hội về cho nhà máy xay ra gạo. Lúc ghe chài di xuống thi lại chờ gạo cho mỗi chi-hội dù bán cho mỗi linh dùng— Đó là một điều thuận tiện chờ chuyên khai tôn phí lúa để giao xuống cho chi-hội. Vậy thi chi-hội có thể bán gạo rẻ giá hời gạo của khách bán. Gạo của bộ nhà máy mìn xay ra lúa bán cho lúa ngoại quốc, lúa bán cho các tỉnh Nam-kỳ thi có phải là đắc không? Nếu lập thành như vậy thi từ đây bộ kiêu-cư còn trong gi rõ tay vào mòi lợi lúa gạo xứ ta nữa. Annam ta đâu đâu tất phải bán lúa cho ta, vì ta đã sức mìn, đâu đâu ta cũng có hội, ta bảo cho ta, ta mòi lợi của ta, ta có nhà máy, ta có thành lúa, ta có ghe chài

Ký giứ M. Thầy Tâm Librairie rue Huynh-quan-Tiên Caukho Saigon

Kính thưa thầy Tâm & Caukho.
Cám ơn ngày xưa có diện dò,
Nhé bước thang mây lồng dà rảnh,
Chưa vui nhènquit dạ thêm lo;
Ôn tuý kêt cõi vắng mong đáp;
Ngũ luyến ngâm ván mới xứng chờ?

Cuộc thiết xanh sau là rập?

Đường xe khó viêng cây, lão cõi

Hoài tinh

Sài-gòn từ giờ, bạn cung iráng.
Sadec bối hương lụy khó dâng!
Naô thòi dòi cảm hòa hảo hiệp;
Chanh hoi hai bút tõa thi vă;
Nhớ người nhớ cảnh thêm buồn bã!

Bên nghĩa bêu tình khó nói nang!

Tau hiệp hiếp tan là sự thả,

Ngày nào gặp bạn lúc vinh thăng ? ? ?

Hữu đế

Tinh giắt buynthia lương nghị lại càng,
Bên tinh béo nghĩa nồng lòng mang!
Tinh kia đó chẳng tình đan bẹ,
Nghĩa nồng náo quên nghĩa đá vàng,
Tương gat vong-ngo sau may-uou

...vui-ray-Thực lụy đời nồng,

Tai Châu-công-Cần hào mưu độc!

Mới hiệp rồi tan lộ trá tràng.

Ký giứ M. chủ-chính Chauffeur rue Huynh-quan-Tiên Caukho Saigon

Thất thêo bao mai tói xé chiêu,
Nhớ người tể độ chanh buynthia,
Ghi ơ Phiếu-mẫu ơn ghi nang,
Tạo ngai Di-nhơn ngai tặc nham,
Xót lúe phản tay nào kê xiết?

Bau bối ly biệt biết bao nhiêu?

Cáu nay nhẹ bước thanh ván đặng

Kết cõi vi ai, dã cũng liêu !!!

Dương-văc-Hi élève en
công à Tàuđuor (Sadec)

Sở đèn-diễn Cантор

Sở đèn-diễn Cантор lập ra đến nay trước được mười năm rồi, nói cho phái dân sự ở Cантор càng nhiều lúc oblo thát phán trách nhau cho M. Tison lo coi sảng-sóc các việc về đèn-diễn và nước máy. M. Tison này là một người Langsa rất thông-thạo việc máy-mó; nên chi từ ngày agtoria vào lãnh chúa oblo-sự sở đèn-diễn nước máy tại Cантор đã là một cách bảo tồn quyền lợi của xứ ta như vậy. Mà đê cũng là một việc lớn lao khó làm nén, nhưng khó là khó khi chưa khai làm nên việc kia, chờ mày hội nông-nghiệp đã lập thành trong oblo linh rồi, vốn cũng đê sảng sòng rồi, nhưng bây giờ chi còn thiếu cách hiệp quán và sảng lập một bộ chính tại Saigon nữa thi đê.

Dân sự ở Cантор lúc này có được đèn-diễn tò rạng, nước-máy giờ có đèn tò rạng khi đèn và có dù nước máy, trước đê mà tiện dụng, thi cũng nêu cảm ơn 2 ngài lâm vây.

Thé-Trung

mà dâng.

Bộ chung vài năm nay, M. Messner đã giao sở đèn-diễn và nước máy là cho sở địa hạt Cантор; sở này bèn phủ thát phán trách nhau cho M. Tison lo coi sảng-sóc các việc về đèn-diễn và nước máy. M. Tison này là một người Langsa rất thông-thạo việc máy-mó;

nên chi từ ngày agtoria vào lãnh chúa oblo-sự sở đèn-diễn nước máy tại Cантор đã là một cách bảo tồn quyền lợi của xứ ta như vậy. Mà đê cũng là một việc lớn lao khó làm nén, nhưng khó là khó khi chưa khai làm nên việc kia, chờ mày hội nông-nghiệp đã lập thành trong oblo linh rồi, vốn cũng đê sảng sòng rồi, nhưng bây giờ chi còn thiếu cách hiệp quán và sảng lập một bộ chính tại Saigon nữa thi đê.

M. Tison hết lòng lo xem xét tu chia oblo sở đèn-diễn và máy nước này gần trót năm nay; thêm trên nhờ sức quan Củu-linh biện kiêm công an-cán-sáp-dặt lo lập thêm sở này ngày nay được rộng lớn hơn xưa.

Dân sự ở Cантор lúc này có được đèn-diễn tò rạng, nước-máy giờ có đèn tò rạng khi đèn và có dù nước máy, trước đê mà tiện dụng, thi cũng nêu cảm ơn 2 ngài lâm vây.

PHẠM-KÝ-XƯƠNG
CHỦ-SƯT

Và việc mua bán bay là mua nhứt-trình bay là gởi bài đăng báo xin để thơ cho M. Trần-BẮT-NGHĨA

Lúc mua báo xin các ngài chiếu cũ, gởi số tiền luôn, bồn-quán lấy làm thăm cảm.

Trung-châu lữ quán (HOTEL CENTRAL)

Kính trình Lục-châu quý khách rõ: Ngày mồng một tháng November tới đây chúng tôi sẽ mở một nhà khách sang-hiệu là "Trung-châu lữ quán" (Hotel Central) tại đường Boulevard Delanoë, giữa chau thành Canbo, chỗ khai-in cũ. Nhà ngùi chúng tôi cao-rán, sạch sẽ, & nhầm chỗ thanh vắng, êm-tịnh và trung vào trung ương chau thành.

Phòng tôi rộng-rãi, mát-mẻ, nhù tiêu, nhà tắm, nhà bếp thay đều tinh-khiết, vân-vang; giường nệm, drap, cùng là khăn bầu áo gối trong phòng thường giặt-gìn sạch sẽ. Lại trong mỗi phòng có đặt ống dẫn nước cho tiện bể qui khách rửa rây.

Phòng chúng tôi làm thiệt là kỵ lưỡng, quý vị hành khách đến ở sẽ được mọi bê thuận tiện, tướng không đâm bỗng. Xin quý khách đến ở một lầu thì rõ.

Văn đê gạch ngói

"Vi sao những gạch dùng xây Vạn-lý-trường-thanh bến Tàu, từ đời Tào-thi-Hoàng đến nay đã mây ngàn tẩm mà không mục không rã?"

Cầu hỏi ấy dấu một người thơ hổ cung đêp đặng.

Hãy đê sói cho tôi, hâm thiêt chính thi gạch kêu rang-ràng, xài lâu dài.

Bởi vậy chúng tôi lập lò gạch trước khi đê nhọc công tiêm đê, nay lại gân công xem sóc sự in và bấm ngói gạch dù kiêu, rất kỵ-cang.

Xin kính lời rao cho Bóng bão ở xa gân đêng rõ, khi cần dùng viết thơ đêng chúng tôi sẽ có người den kiêu làm to, buộc đê Trào-xem cho trường lận đêng mò thương nghệ càng đê dâng hơn nra.

Nay kính
ĐÀNG-VĂN-CHIẾU
Industriel propriétaire
TÀI-ON

obli bối tam, bên lúc này thay số đèn-diễn ở các dâng và phô xá tông lên cung chiêu mà sự chiêu tò cũng không bớt chát náo.

Nhe đầu sở đèn-diễn sẽ cho chạy tới Cái-rang, cái chay này cách xa Cántor 6 ngàn thước. Hiện thời người ta đã dùng cột đèn giáp đê Cái-khô rồi, thi thi chay bao lâu đây nữa, chau-thanh Cái-rang sẽ có đèn-diễn chạy chiêu đêng.

Đây cũng là nhờ sức quan chủ-tinh và ông chủ sự nhà đê là M. Tison, tên đê cư chau-thanh Cántor lúc bay giờ có đèn tò rạng khi đèn và có dù nước máy, trước đê mà tiện dụng, thi cũng nêu cảm ơn 2 ngài lâm vây.

T. D. N.

Phải lo đến lúc già yêu

Mỗi ngày vừa bình minh ai ai cũng xem thấy một vũng chồi rong mặt nhạt của Hỏa-công đổi màu sét bão thê-giới. Ngọn đuốc của Thiên-công bắt từ hướng Đông mà rọi qua hướng Tây rồi lấn lướt khuất. Vậy khi mặt trời vừa cheo lạn thi nhau vật dồn ngồi đợi chờ đêm thăm kia hứa đến. Người làm thuê, kẻ bao hoan met nhau cả ngày đều chờ về bờ già mà ngồi chờ, lính bỏ lơi tai, lơi lò trong lúc ban ngày.

Người ô dời cũng chẳng khác chi những dạng người mới nói trước nay. Từ kái dùi tui khôn đến tuổi nào người là khi mới rạng đông phải ra công mà làm ăn trong sòng mây mươi năm trời cho đến kái xé chiếu mặt trời vừa lặn là lúc đầu bạc tuổi cao và hối hưu nơi quê-việt. Vậy mấy mươi năm trước chỉ công mà dù tranh đánh lợt, có tên tui cùi cài ít nhiêu, thì kái già yêu là lúc đầu bạc tuổi eo, chưa mồi gối dùi mới đưa hường cái thanh nhào khói lẹo. Nhưng mà ô dời thường thấy nhiều người đang lúc xuân tanh tuổi trai oblong chờ bởi mà đưa vào từ tường thời xanh, oblong kiện cần có cửa để dùi. Hết bao nhiêu mối lợi nước mà chẳng màng đến, kia S, Nông, Công, Thương trong bốn nách đó thì xem ra người mìn đến có linh phán mà oblong lanh lẹi cách thưa thớt. Như người làm việc trong một năm tiêu lương hổng cũng nhiều mà nào thấy còn một số con kái già yêu, vì sao vậy? vì hời quên ngó lại ngày hau hàn là lúc chẳng còn hường chài mà kiếm cho ra của cải nữa. Như một kái nông-phu trong mìn làm ruộng nhung ra cóc đám sương giải nồng đến mù có được bao nhiêu lúa gạo, rồi bị sanh chưng hạc cờ xài phâ, thì năm này sang năm nọ, nào có trồng gì cho có tư-hỗn lúc già mà nuôi thân. Vb người buôn-bán cảng chịu lùm phượng nêu cho có lời, nếu có ra lập mìn tiệm chí ra lìa cũng chẳng kiếm lùm cách bao hòn khác mà duy trì lại trong nòn thương-trường. Kia là hòn nhớ lại mìn năm trước này nhiêu ông ra lập tiệm bao buôn cách dùi, chẳng khác chí một kái đang ở giữa lết đồng mà dùng một sòng tóm rất lớn đổi lèi mà hờ minh, song một giây lát thì chẳng còn mìn đóm lửa, nà nêu có mìn trên giờ thời đến thì duy còn một chòi đất không, hòn bắt chước người dùng một bó thao đốt mà hờ minh cách bồn-bồn dài, đó là những người thương-mìn ngày nay còn thấy dạng.

Người mìn cũng nên lo cho mìn kái già yêu, mà cũng thương đến cháu con lúc sau, nêu một thân già phải chịu khổ cực thì chẳng quên chí, song thêm thương đoàn cháu con nhô dei đồng chẳng được hường nhô của ông bà cha mẹ thì rất tiếc lắm!

Ta hãy xem một đoàn con nít của khái-ngoại-bang Kiều-cư Thiên-trường thi ta rất buồn tình lắm lắm! vì đoàn con nít này sẽ được hường nhô của "tài nai" tay cha mẹ chúng nó đã làm ra hời hướt nay bằng dùng các cách khôn ngoan mà thâu lợi ở xá ta. Vậy kái xem người rồi phản đến ta thi rất ưu phiền thương zót cho đoàn em cháu ta, vì chắc ngày tomorrow lại sẽ chẳng được hường lấy lợi của tó-phu đê lại.

Vậy người ô dời chẳng có đâu chí quí-hưu hơn là phải lo xa, phải lo đến kái già yêu. Phải kia với trong các nghề nghiệp cho lèng thương nhô bao nhiêu.

Không-không, khai lầm phuong-phap mà tranh-dua leon chúa thương-trường thi mới dặng bình yên kái già yêu.

V. V. D.

Hàng xe hơi Trần-dát-Nghĩa

Rất thuận tiện cho hành khách, mỗi ngày đều có xe đưa qua
lại đường Cántho
Tràban Rạchgiá

Trước kái, hành-khách ở Cántho muôu di Rạchgiá phát chijn mất gần 2 ngày di mới đến chờ cho. Láy ở Cántho phải di tàu hỏa lên Longxuyên, rồi di chuyển lại đổi một đêm, rạng ngày sau mới oglan di Rạchgiá. Hành-khách ở Rạchgiá muôu di Cántho cũng phải vậy; còn Camau muôu di Rạchgiá cũng chijn mất ít là 2 ngày mới đến được. Lại có kái chpong được thuận tiện; vì tàu hỏa chạy không chpong, bờ có bờ không, làm cho hành-khách lèi làm ái ngại cực lòng trong cuộc hành-trình của mìn nhiều nái!

Từ ngày có hàng xe hơi Trần-dát-Nghĩa lập ra hơn một năm nay tại Cántho. Trong hàng có thô máy có bến cảng tài nồng nơi trường dạy làm máy ở Paris, để sửa các thứ máy như là: xe hơi, tàu hơi, xe máy hối, máy viết, máy nói, tó xác, quạt máy, các thứ đèn máy, v.v. Hàng cũng có lanh làm sương nhà hàng rào sét, đường sét, có đại lý cho beng hào-ké xe-hoi L'Etoile ở Saigon, trong hàng có bán đồ đồ phu tùng xe hơi và lanh mìn giùm các hiệu xe hơi như là: Dodge, Citroen, Talbot, Unic, Voisin. Công việc làm của hàng rất kỵ-lưỡng, không tri hưởn thêm giá tinh kí ông mìn nêu kái người đã đem lòng tin-cay, thường đến giao thiệp buôn bán với hàng từ bấy lâu nay.

Hàng lại có sầm nhiêu cái xe hơi, để đưa hành-khách qua lại đường Cántho—Tràban—Rạchgiá, mỗi ngày xe bay đúng giờ, rất tiện cho người di đường làm. Xe lùn rộng: 23 chòi ngồi, có 10 chòi hàng phút riêng ra, để cho viên quan quí chức cung mây bá mây ed sang trọng ngồi, nam nữ phân biệt, khỏi bê cheo lòn bất tiện như các xe khái.

Mỗi ngày xe chạy đúng giờ lùn. Buổi sớm mai 5 giờ rưỡi sáng ở Rạchgiá khởi sự chạy về Cántho. 10 giờ rưỡi đến, kế kíp xe thô di Mýtho, xe này qua đến Mýtho lui kíp chuyển xe 4 giờ chiều di Saigon. Hành khách muôu di: hoặc Longxuyên, hoặc Sóc-trăng—Bắc-liêu, hoặc Vinh-long—Sadec—Travinh, hế kái Rạchgiá ngồi xe hàng Trần-dát-Nghĩa, qua đến Cántho thì sẽ có cáo mìn xe di các chòi.

Hàng xe Trần-dát-Nghĩa sắp đặt cuộn hành trình rất tiện cho hành khách; ở Rạchgiá Tràban muôu di Saigon, Sóc-trăng—Bắc-liêu, thi nội trong một ngày (12 giờ) thi đến. Nên chí: từ ngày có hàng xe này lập ra, chạy đúng giờ, khỏi nhoc công hành-khách chờ đợi, thi ai ai cũng dập lòng mà di xe của hàng này luôn.

Tưởng lại nhà nước cũng nên giao sở thô lùn tò-trát đường Cántho—Tràban—Rạchgiá cho hàng xe này làm thi hành, thi chẳng kái nào bê trê hòn giờ, vì trước nát nhiêu người cũng tung thấy, đã hưa một uân rồi, hàng xe này chạy đúng giờ lòn luôn.

Đây là điều kiện thi cho nhà nước kái bê trê tò-trát thô-lùn, thi là một việc để phụ lục cho nhà công nghệ trong xú được bén vững mìn mang thêm ra; lò kái các ông Nghị-viên quản-hạt và Linh-hạt thuộc quận Cántho và quận Rạchgiá công nòn lò bảy sòng oblong, trước việc tiện-lich lùn g toàn nòn cho sớm, vi các dảng kia như Cántho—Longxuyên, Vinh-long—Sadec, Sóc-trăng—Cántho, Vinh-long—Cántho, v.v. đều có xe hơi di thư cho nhà-nuôi; dùi đường Cántho-Rạchgiá nòn thi chưa nói đến. Vậy xin các ông ra tra oblong xé gitum.

PHÁT-LUU-THỜI
Nhân di đường

Xe-hoi lát bánh

1 người contrôleur bị đe chết
hành khách vò hại

Ngày chủ nhật 7/10/1923, lúc 6 giờ một cái xe Camion 25 chỗ ngồi của hãng xe Neuvy-thanh-diêm-vi Vinh-long, trong xe có đón-đóng, đón-bà và con nít trước được 11, 12 người hành khách. Phia trước có một nút trời Chau-four và một người phụ việc ngồi; phía sau có tên Phúc là contrôleur nắm ngón (bởi xe còn dư chỗ ngồi). Xe ở Mýtho chạy về Vinh-long, khi đến khúc dông gần nhà công sở làng Tân-Giai cách chau-thanh Vinh-long 2 kilomètres, xéi gấp 2 con ngựa đang au có dựa lè đường, người chasseur tóm mây bê kèn chạy chậm, ôm ống duỗi 2 con ngựa mà tránh sự rồ-ro. Đè đầu; lúc xe vừa di ngan thi con ngựa ở lè bên nái chạy qua lè bên kia, thi soi giây buột cõi ngựa vướng nhám cái nhíp trước đầu xe làm cho con ngựa phâ; qui 2-3 trước đầu, đầu vò xe, lúc này xe ngựa mày song bị con ngựa vùng-vây làm cho xe phai sụt lui riết, sác lòi xe nghênh muôn lật xuống ruộng. Lúc bấy giờ cả thay hành khách tro g xe đều si cho xe phai lè; nhưng mà có 1, 2 người lanh-táo là lòn bảo ai này dông có nhảy ra, đầu xe lát công không hại chí tên Phúc contrôleur đang nòng nghe là giật mình thức dậy thấy xe nghênh, hoảng-hốt nhảy ra, lại nhè phía bên xe ngã mà nhảy, ai ấy cần, lại không kịp, tên kái tên Phúc vừa chảy xuống đất, thi xe tiếp ngà theo đe obep mặt nó dưới bung không cõi quay được, bời xe lòi nòng qua. Lúc xe n. k thi hành khách trong xe bị té nhau đung nhau, son vò hại, chung binh tinh ai này chun ra mìn tri-hò, húozog chúc lèng Tân-giai bèn nói trong n. k lòn, đèn chạy để giáp sức đỡ xe lòn lòi được, đèn tên Phúc ra thi nó đã thát rồi (vi lùi xe nòn kái nòn xe lòn được tên trót giờ đồng hồ) xem lại thi lò mìn và mieng tên Phúc bị dát trám cứng và bị dảng moi xe đập trúng cõi quá mìn, gây cõi và bị ngot mà chết.

Báo tin, thi có quan Biên-ly và ông cõi Vinh-long đến nái, hỏi tra các việc rõ bát 2 con ngựa (cõi vò hại) và chủ nái vò hại. Còn từ thi tên Phúc giao cho Quan Thầy xem rõi cho phép chôn. Tên phúc được 34 tuổi có vợ được 2 đứa con tên nhỏ là hòn ở Cántho đang vò Nhâ-thuơng; thi hòn nái thi lèng xe mìn và lòn liem rõi hòn về Cántho bùa 10/10/1923 mai tang.

Đây là việc rõi, mà rất rõi cho tên Phúc, hay là phần lùi nó đã đến, chờ chí nó đứng ngay, trê được lanh-táo thi có lòi nó không hoảng-hốt mà nhảy như vậy, hòn có nhảy lòn công nhảy phia trên xe thi có đầu mà hại mìn!

Bà hòn là việc rõi rõi tòi rõi nái; nhurne cũng vi dông làm việc hòn phán nái chêt lè nào hòng xe lại chẳng chawn-cáp tiền bao hòn đường. Võ con nái sao?

Việc còn dang enquéte
NGÔ — Vinh-Long (Lai-čao)

Hội đồng hào tám

Cứu một người Dương giang hòn
một ngàn ám-tý

Chi em chúng tôi chẳng phải dum-lub, song luỹ việc phải thi khen, lòn nay ai ai cũng nghe thính danh một người khách kiêu cư ở tại Rech-cát, hòn thay nòn nòn thất mùa, bão lục làm cho bá tách khôn đồn thi thường ra tuy tò độ. Năm kia thiên hạ đổi khó, ngài mìn lòng hoang hòn, chờ đến Rạch-cát một chiếc oblong trắng roi kêu lòn xóm đến phao chia cho kái nghèo, làm như vây có phải đe lòn chpong? Ấy nòn Trời ngó lại mòn đe dàn phan; ngày nay lòn dài nguy nga, tò trai, tò gái, xe cõi ngựa voi, kái đến người lui, râu rán rờ rờ, sang hèn ngài cũng đài một hực.

Kia ở Cántho, ông và bà Hội-Bông VŨ

VĂN có lòng báo ái, chẳng sợ obo-nhân

và tốn kém, lo mìn mang dàn pher thức

cho trẻ em trong tinh, nòn được lòn

trên Quan Nguyên-soái khen ngợi, Ông

lòn được Hoàng-Đế nước Nam và vua

nhà Gia-man An tú khue-hài.

Có phái cõi xứ Nam-kỳ đều rõ cái lòn

đức lòn vò cùng vây chpong?

Hồi quý

ông quý bà giàu có, hòn nhớ câu lòn

tut si... lòn đe khò oay quý ông quý

bà cõi nòn ra, tay lòn pher chpong?

Sóng làm pher là làm sao? chpong

phai dàn vàng đe đòi sông Ngô.

Kia cuộc thương mài xứ Nam-kỳ còn

suy kái, công-nghệ vừa mới mìn manc,

quí Ông quý Bà nòn vừa giúp cho kái

ngheo nòn, có cơm lòn công viê; lòn;

phai là đức ống lòn vò cùng, đe chi ngói

vây khaobat tay mà ngó;cõi lòn đòn lòn

rot de chpong? Tuy nòn rằng: "Cứu một

người Dương giang hòn một ngàn Án-

ti" là những gương lành chpong lòn đe

phê tƣor trên tè hòn này, xin quý

Ông quý Bà thảm zét.

NGUYỄN-THỊ-TRỌNG

Nết-čao

Thương-mài Công-nghệ Hòn-dường

GIADINH

Đông-Pháp cứu giúp nước Nhựt

Quan Toàn-quyền Merlin mới gửi

thêm thuốc cho nước Nhựt bết 7.000

ve thuốc sán và 430.000 liêu thuốc

đe trống trại. Theo lời xin của Chánh-

phủ nước Nhựt thi Đông-Pháp thời kái

giao cho. Quan Toàn-quyền có ra lòn

bíp đe cho quan Sứ-thâu Pháp ở Tokio

900.000 quan tiền lòn đong cứu giúp

cáu kíp cho những người Langsa ở đòn

con cháu Lạc-Hồng, cũng chung mìn

mù mà chpong có lòng cứu tè nhu-bay

sao?

Vậy Công-ly "HỘP-Phú" chúng tôi

lập ra việc này không riêng gì trong

Công-ly xin quyền bết thiêy các ông bà

thiên-tâm ở thành-phố Hải-phòng hoặc

các nơi ai có lòng tòi xin gửi vè cho

chung lòn đe nhiều sê cõi tè đe

trinh quan trêu lòn đong lòn bao cho rò

rông công-bang tòn kái puái là việc

lòn ám-muội vậy.

Vài lời thi, liệu xin bộ-bach đe các

ngài thiện tòn gop lòng ai quyền ai

chung vè gòi vòn quâc phuc lòn lao

ay là lòng meug trêc của chung lòn trong

việc nghĩa cõi này.

Nay kinh,

Trần-ngọc-Bích Directeur-Gérant

Directeur Gérant de la Société HOP-

PHU demeurant N° 72 Rue O'D'Endai

Hai-phòng

Xin ngài nào muôn gop việc thiện
với nhà tôi ở số nhà 72 phô đường
cát Hai-phòng.

Giới thiệu sách mới

Nhà Áo-Quán Hậu Gan Cántho mới
xuất báu một quyển sáu tra là:

"Aventures tragiques d'un plaidor

Anzimile" Tác giả là quan Trang-sa

ALBERT VIVIES. Sách lòn bằng tür

Pháp và có dịch ra O-be-ngữ,

Sách này có lòn vò loại pháp nhưng

cách đặt-dé thi theo lòn tiêu-thuyêt, cũng

có lòn bi-ai có hòn hi-lac như trong các

tiêu-thuyêt khác vậy. Bởi cho cõi sách

tuy lòn sách khoa-hoc mà đọc không

biết chán, càng đọc càng vui muốn coi

tới hoai cho biết lòn kết cuôc ra làm

sao. Làm vui mà báy bối như thế cũng

thiệt là khéo. Vày bò quán xin giới thiệu

sách này cho chúa khéo quan. Vâ sách

có lòn phần chúa Tây mìn phần chúa

Quốc ngài thi lòn thê bô i-chu cho những

người muôn học thèm chúa Pháp.

Sách có trát bá tại nhà Áo-Qián Hậu-

Giang Cántho.

Giá mìn cuôc 0đ40

Chặng có phuộc trọn dưới thê này

Người sao ra trong cõi trán, ai ai

